

Het juridisch statuut van buurtwegen

Patrick VANDIERENDONCK

Hoofdstuk I.

ALGEMEEN KARAKTER VAN DE BUURTWEGEN

I. BEPALING EN VERHOUDING : BUURTWEGEN — BURGERLIJK WETBOEK

A. De wegen in ons recht.

In ons recht worden de wegen ingedeeld in openbare of publieke en private wegen. Dit onderscheid is relevant omdat het bepalend is voor het burgerlijk statuut van de buurtwegen (1). De buurtwegen worden gerekend tot de publieke wegen en hun regime is geregeld door de wet van 10 april 1841 (2).

Volgens recente wetten behoren de buurtwegen tot de kleine wegen (3). Buurtwegen hebben geen afzonderlijk juridisch bestaan, maar vormen een geheel van verkeersmiddelen die aansluiten bij de provinciale wegen waarvan ze een onderdeel zijn (4).

De benaming 'buurtweg' werd reeds in de late Middeleeuwen gebruikt, doch de reglementering van buurtwegen en van wegen in het algemeen is van veel latere datum. SAUVEUR verwijst dan ook herhaaldelijk naar oude auteurs (5).

De reglementering van de buurtwegen en van de wegen in het algemeen, is zeer konfuus (6). Men heeft blijkbaar kost wat kost de publiekrechtelijke regeling pogen in overeenstemming te brengen met de privaatrechtelijke regeling. Dit gaf aanleiding tot hele discussies, met als resultaat dat de verwarring en onzekerheid toegenomen zijn.

(1) DE BEUS, P., *Overzicht van het burgerlijk recht*, Turnhout, 1969, blz. 575, nr. 497.

(2) Wet van 10 april 1841, *Pasin.*, 1841, 130, nr. 162, aangevuld door de wet van 29 maart 1962 op de Ruimtelijke Ordening, *Wetboek voor Publiek recht*, Story. De eerste wet werd gewijzigd door de wet van 20 mei 1863, *Pasin.*, 1863, 244.

(3) Voor een begripsbepaling van «Kleine Wegen»: MAST, A., *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, Brussel, 1971, blz. 198, nr. 244, en GENOT, V., *De la voirie publique par terre*, Brussel, 1964, blz. 8.

(4) GIRON, A., *Le droit administratif de la Belgique*, II, Brussel, 1881, blz. 132, nr. 778.

(5) SAUVEUR, J., *Théorie de la vicinalité dans l'ancienne Belgique*, *Rev. de l'Adm.*, 1857, blz. 990-1018.

(6) VEKEMAN, R., *De erkenning van buurtwegen*, T. Best., 1960, blz. 134.

B. Bepaling en omschrijving.

De wet van 10 april 1841 bevat geen definitie. Een sluitende bepaling kan ook moeilijk gegeven worden, zoals de rechtsleer ten overvloede getuigt. Verschillende auteurs gaven, de een al beter dan de andere, een bepaling. Terecht meent VAUTHIER dat een theoretische definitie nietszeggend is en zonder grote praktische waarde (7).

Toch kan in deze uiteenzetting onderstaande definitie als werkhypothese worden voorgesteld: «*Buurtwegen zijn die wegen, die tot kleine wegen behoren en die het openbaar verkeer verzekeren tussen verschillende landelijke gemeenten onderling of die zonder het gemeentelijk grondgebied te verlaten, dienen tot het openbaar of algemeen gebruik van de inwoners*» (8).

Het beslissend criterium om uit te maken of een weg een buurtweg is, is het openbaar of algemeen nut waartoe hij bestemd is. Twee categorieën van buurtwegen worden onderscheiden: enerzijds, de buurtwegen van groot verkeer (*chemins vicinaux de grande communication*), dit zijn wegen die kunnen gebruikt worden door de inwoners van verschillende gemeenten, en, anderzijds, de buurtwegen van gewoon verkeer (*chemins vicinaux ordinaires*), wegen waarvan, praktisch, slechts de inwoners van eenzelfde gemeente gebruik kunnen maken (9), (10).

De buurtwegen worden beheerd door en zijn ten laste van de gemeente en ze omvatten kerkwegen, paden, wegeltjes, wegen naar een markt, de wegen die niet tot de grote wegen behoren en die dienen om gehuchten of gedeelten van een gemeente, of gemeenten onderling te verbinden (11).

C. Het Burgerlijk Wetboek en de regeling van de wegen.

In het Burgerlijk Wetboek wordt haast geen gewag gemaakt van de publieke wegen. Deze materie lijkt te behoren tot het Publiek Recht. In het Burgerlijk Wetboek vinden we slechts één artikel dat, zij het

(7) VAUTHIER, H., *Précis du droit administratif de la Belgique*, II, Brussel, 1950, blz. 446, nr. 324.

(8) Andere definities: P.B., 1886, XVIII, Tw. *Chemin vicinal*, kol. 807, nr. 11, en GRANDJEAN, H., *Droit rural*, Verviers, 1931, blz. 303, nr. 647, en tevens het onderscheid tussen *chemins vicinaux* - *sentiers vicinaux*; GIRON, A., o.c., blz. 131, nr. 776; SAUVEUR, J., *Commentaire législatif, administratif et judiciaire de la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux*, Brussel, 1866, blz. 1; PARDESSUS, J.M., *Traité des servitudes ou services fonciers*, Brussel, 1840, blz. 27, nr. 35; MAST, A., o.c., blz. 199, nr. 225 (onvolledig).

(9) Verouderde indeling: DELEBECQUE, A., *Commentaire législatif de la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux*, Brussel, 1841, blz. 3, nr. 4.

(10) Artikel 24 en 25 van de wet van 10 april 1841, voor buurtwegen van groot verkeer.

(11) DE BEUS, P., o.c., blz. 582.

ongenuanceerd, toch impliciet op een statuut wijst. Artikel 538 bepaalt dat «wegen, banen en straten die ten laste zijn van de staat... die niet vatbaar zijn voor bijzondere eigendom, worden beschouwd als behorend tot het openbaar domein».

Wat dient nochtans onder Publiek of Openbaar Domein verstaan te worden? Het Burgerlijk Wetboek geeft noch een omschrijving noch een interpretatiemogelijkheid om de aard te bepalen. Rechtspraak en rechtsleer hebben, met betwistbaar resultaat, gepoogd hierin klaarheid te brengen. Vooral in de Franse rechtsleer worden de degens gekruist. Volgens PROUDHON zouden bepaalde goederen rechtstreeks ten dienste staan van het publiek, dit zijn dan de goederen van het Publiek Domein. Alle overige goederen van de Staat behoren dan tot het Privaat Domein (12). Goederen van het Publiek Domein kunnen niet «vervreemd» worden, noch verkregen door verjaring vermits, hetgeen voor ieders nut bestemd is, niet aan één enkele kan toebehoren (13). PROUDHON ziet hierin een waar zakelijk recht (14). Het Bestuur heeft over deze zaken een effectief eigendomsrecht (15), doch geen eigendomsrecht in absolute zin zoals het Burgerlijk Wetboek poneert. Inderdaad, de goederen van het Openbaar Domein ontsnappen aan de regels van het Burgerlijk Recht door het feit dat niet de Staat maar eenieder er gebruik van maakt. Dit eigendomsrecht is onderworpen aan verschillende beperkingen. Immers, zolang die goederen ten dienste staan van het publiek, kunnen zij niet aan hun bestemming onttrokken worden. Dit verklaart waarom het onderzoek naar de aard van het recht op het Publiek Domein van belang is in verband met de vervreemdbaarheid en de vatbaarheid voor verjaring (16). Gedurende de tijd dat de goederen beantwoorden aan de bestemming van het Openbaar Domein, kunnen ze niet verkregen worden door verjaring (17). Wat als algemeen begin-

(12) De notie van het Privaat Domein komt zelfs niet voor in het BW. Vandaar dat de onderscheiding Publiek Domein en Privaat Domein een constructie is van de rechtspraak en vooral van de rechtsleer.

(13) PROUDHON, M., *Traité du domaine public*, Brussel, 1835, kap. XV, nr. 202.

(14) Contra: PARDESSUS, J.M., o.c., blz. 27, nr. 35. Het is niet hetzelfde zakelijk recht als in het BW.

(15) BAUDRY-LACANTINERIE, G., CHAUVEAU, M., *Traité théorique et pratique de droit civil*, VI, Paris, 1905, blz. 139, nr. 183; Contra: COLIN, A., en CAPITANT, H., *Cours élémentaire de droit civil français*, I, Paris, 1921-22, blz. 711: «que l'État n'est pas propriétaire de ces biens, et qu'il en a seulement la garde et la surintendance»; WEILL, A., *Droit civil, Les biens*, II, Paris, 1970, blz. 182, nr. 228; PLANIOL, M., RIPERT, G., PICARD, M., *Traité pratique de droit civil*, III, Paris, 1952, blz. 131, nr. 120. PLANIOL meent dat deze doctrine meer en meer verlaten wordt.

(16) Cass., 20 juni 1872, *Pas.*, 1872, I, 352; WILKIN, R., *Dictionnaire du droit public*, Brussel, 1963, blz. 117.

(17) LIMPENS, A., *Handboek der erfdiensbaarbheden*, Antwerpen, 1955, blz. 46.

sel geldt voor het Openbaar Domein, wordt een specifieke regeling voor de buurtwegen (18).

Uit deze situatie is het verschil tussen gemeentewegen of landelijke wegen en buurtwegen af te leiden. Buurtwegen onderscheiden zich van gemeentewegen doordat ze behoren tot het Gemeentelijk Publiek Domein en beantwoorden aan een publieke bestemming: het gebruik van eenieder (19).

Gemeentewegen zijn eveneens van plaatselijk belang, doch, en daardoor onderscheiden zij zich van de buurtwegen, de gemeentewegen zijn in de handel en daardoor onderworpen aan de regels van het Burgerlijk Recht (20). Het gevolg daarvan is dat gemeentewegen die niet tevens buurtwegen zijn (21) vatbaar zijn voor bezit door de inwoners en deze rechtstitel kan leiden tot verkrijgende verjaring van de weg (22). Dit geldt niet voor de buurtwegen.

II. BASISPRINCIPES BIJ BUURTWEGEN

A. Vestiging van de buurtwegen.

In de geest van de Wet van 10 april 1841 dienen onder buurtwegen zowel de buurtschappelijke erfdienstbaarheden van doorgang als de eigenlijke buurtwegen verstaan te worden (23).

Voor hun vestiging zijn twee elementen vereist: de administratieve klassering en het juridisch bezit.

Aan het eerste element is slechts voldaan wanneer er een optekening in de legger is geweest: de Atlas van de Buurtwegen. Inderdaad, het komt uitsluitend aan de administratieve overheid toe te oordelen of een weg van algemeen belang is of niet. Dit behoort dan ook overeenkomstig de voorgeschreven formaliteiten te geschieden.

De Bestendige Deputatie neemt het besluit tot vestiging van een buurtweg. Deze beslissing maakt echter géén titel uit ten aanzien van het eigendomsrecht. Het gaat hier slechts om een administratieve beslissing met als draagwijdte dat de weg voortaan zal behoren tot het Publiek Domein in de zin dat de weg een openbare bestemming krijgt.

(18) Over het gemeentelijk domein waartoe buurtwegen tenslotte behoren: PARDESSUS, J.M., o.c., blz. 27, nr. 35.

(19) Vóór de wet van 10 april 1841 werden de woorden buurtwegen, publieke wegen, gemeentewegen als synoniem beschouwd: SAUVEUR, J., o.c., blz. 1.

(20) WILKIN, R., o.c., blz. 117.

(21) Ook gemeentewegen van privaatrecht genoemd, P.B., 1886, XVIII, Tw. *Chemin vicinal*, kol. 827, nr. 88.

(22) Cass., 17 februari 1871, *Pas.*, 1871, I, 91; B.J., 1871, 529.

(23) Rb. Dendermonde, 16 maart 1954, R.W., 1954-55, 575.

De administratieve beslissing en de daarmee gepaard gaande optekening in de legger geldt als titel tot tien- of twintigjarige verjaring (24).

De buurtweg zal slechts definitief deel uitmaken van het Publiek Domein wanneer de gemeente het tien- of twintigjarig bezit van art. 2265 B.W. overeenkomstig de voorwaarden van art. 2229 B.W., uitoefent. Zolang dit niet is geschied, kan de eigenaar zijn eigendomsrecht laten gelden en de erfdiensbaarheid van doorgang ontkennen (25).

B. De inschrijving in de atlas van de buurtwegen (26).

De gemeenten die geen algemene rooi- en afpalingsplannen van de buurtwegen hebben, moeten deze opmaken binnen de termijn van twee jaar, aldus artikel 1 van de Wet van 10 april 1841. Bovendien moeten de reeds bestaande plannen aan de eisen van de wet voldoen, en, zo dit niet het geval is, moeten de plannen aangevuld of herzien worden. Dit is nochtans niet gebeurd (27).

Met deze verplichting wilde de wetgever de ellendige toestand van de wegen te dien tijde verbeteren.

Deze Atlas bestaat uit verschillende dokumenten en bevat de gegevens van alle buurtwegen terzake van breedte en uitgestrektheid (28). De plannen en administratieve tabellen die verband houden met de erkenning van de oude buurtwegen moeten aanduiden of het gaat om eigenlijke buurtwegen, om buurtwegen die enkel erfdiensbaarheden zijn, dan wel om louter private paden.

De Wet heeft de zorg tot vaststelling van de aard der wegen overgelaten aan de administratieve overheid (29). Omtrent het eigendomsrecht op de buurtwegen die reeds bestonden vóór de uitvaardiging van de wet op de buurtwegen, werd in de wet niets gezegd (30). Hieruit volgt dat de administratieve titel, constitutief voor het karakter van buurtweg, deze weg moet aanduiden als zijnde een eigenlijke buurtweg, d.w.z. dat in zulk geval de gemeente eigenaar van de grond is (31). De inschrijving in de tabellen, goedgekeurd door de Overheid is nog niet voldoende

(24) Artikel 10 van de wet van 10 april 1841.

(25) KLUYSKENS, A., *Beginnelsen van het burgerlijk recht*, V, Antwerpen, 1936, blz. 356, nr. 385; Rb. Dendermonde, 16 maart 1954, R.W., 1954-55, 575.

(26) Voor een definitie: Cass., 14 mei 1891, *Pas.*, 1891, I, 151; P.B., 1876, X., Tw. Atlas des chemins vicinaux, kol. 1018; WILKIN, R., o.c., blz. 418.

(27) WASTIELS, F., *Gemeenterecht, Permanente commentaar*, Heule, 1972, blz. 321, nr. 066.

(28) SAUVEUR, J., o.c., blz. 10, nr. 14.

(29) DELEBECQUE, A., o.c., blz. 32, nr. 64.

(30) P.B., 1886, XVIII, Tw., *Chemins vicinaux*, kol. 849, nr. 141.

(31) In het besproken geval gaat het om eigenlijke buurtwegen of buurtwegen in de eigenlijke zin van het woord. Er zijn dus nog buurtschappelijke erfdiensbaarheden van doorgang of overgang. Deze worden als rechten sui generis beschouwd; zie Cass., 20 febr. 1936, *Pas.*, 1936, I, 155; WILKIN, R., o.c., blz. 417; Rb. Dendermonde, 16 maart 1954, R.W., 1954-55, 575.

om een buurtweg te vestigen, want, een weg die ingeschreven is in de Atlas, maar aangeduid is als een partikuliere weg tot gebruik van enkele inwoners, is nog geen buurtweg. Het is een partikuliere eigendom en bijgevolg kan de gemeente het eigendomsrecht slechts verkrijgen door tienjarige verjaring.

Bij het opnemen van al deze gegevens in de Atlas, moet rekening gehouden worden met het feit dat deze materie het Algemeen Belang raakt.

De plannen moeten, overeenkomstig artikel 4, gedurende twee maanden in het Sekretariaat van de gemeente ter inzage worden neergelegd. Gedurende deze termijn kan eenieder bezwaren indienen. Dit is dus een administratieve rechtsingang om eventueel verkeerd opgegeven afmetingen te corrigeren. Nochtans kan men ook gedurende tien of twintig jaar bij de bevoegde rechtbank terecht (32).

Hoger beroep tegen de beslissing van de gemeenteraad is steeds mogelijk bij de Bestendige Deputatie. Het moet, op straffe van verval, ingesteld worden binnen een termijn van twee maanden, te rekenen vanaf de betekening van de beslissing van de gemeenteraad (33).

Na vervulling van de formaliteiten, nl. het opmaken van de plannen en tabellen (art. 1), publiciteit (art. 4), betekening aan de Bestendige Deputatie en verstrijken van de mogelijkheden tot beroep, worden de plannen door de Bestendige Deputatie definitief vastgelegd. De Bestendige Deputatie zelf kan die wijzigingen aanbrengen die zij nuttig acht voor het Algemeen Belang (34).

Wanneer de Atlas definitief opgesteld is, moet hij, rekening houdend met de wijzigingen die noodzakelijk waren om de Atlas te doen overeenstemmen met de provinciale beschikkingen overgemaakt worden aan het Centraal Bureau van de Buurtwegen.

Hoofdstuk II.

STATUUT VAN DE BUURTWEGEN

I. BURGERRECHTELIJK STATUUT

A. Juridische draagwijdte en gevolgen van de Atlas.

De optekening van een weg in de Atlas der Buurtwegen heeft een bestuurlijk en burgerrechtelijk gevolg. De inschrijving zelf is een louter administratieve handeling zoals reeds meerdere malen aangestipt.

(32) Dit is een juridisch gevolg van de inschrijving in de atlas: Brussel, 31 dec. 1964, *Pas.*, 1965, II, 303.

(33) Zo staat vermeld in artikel 7 van de wet van 10 april 1841. Dergelijk beroep moet overeenkomstig artikel 8 ingesteld worden.

(34) GENOT, V., o.c., blz. 171, nr. 106.

Omtrent de draagwijdte van dit louter administratief dokument is er onenigheid in rechtsleer en rechtspraak. Twee theorieën worden aange troffen: de Atlas als titel van eigendom en de Atlas als titel van verjaring.

In de theorie van de Atlas als titel van eigendom, zouden de wegen met een bepaalde breedte die op de kaarten voorkomen, en dus opgetekend zijn in de Atlas, eigendom worden van de gemeenten, door het loutere feit dat de aanpalenden geen enkel bezwaar geformuleerd hebben binnen een termijn van tien of twintig jaar na de beslissing van de Bestendige Deputatie die de plannen van de Atlas definitief vaststelde (35).

Het Hof van Cassatie heeft later haar opvatting terzake gewijzigd ten voordele van de tweede theorie en in verschillende arresten een constante rechtspraak bevestigd. Aldus is de inschrijving in de Atlas slechts een titel van verjaring. De inschrijving in de Atlas zal m.a.w. in geen enkel geval een eigendomstitel kunnen vormen voor de gemeente. De Atlas is tenslotte een administratief dokument en juist daarom kan hij geen titel van eigendom vormen, noch in rechte, noch in feite (36). De inschrijving vestigt zelfs geen vermoeden van eigendom (37). Op zichzelf kan de Atlas geen titel zijn voor de gemeente (38) en aldus komen er hier geen eigendomsvragen aan de orde (39).

Om te komen tot verkrijgende verjaring ten voordele van de gemeente is dus vereist, naast de administratieve titel van buurtschappelijkheid of openbaar gebruik van de weg, het feitelijk bezit van de gemeente,

(35) Contra, Cass., 7 nov. 1907, *Pas.*, 1908, I, 27. Cass., 10 maart 1892, *Pas.*, 1892, I, 123; Cass., 14 mei 1891, *Pas.*, 1891, I, 151; Rb. Brussel, 10 april 1956, *R. J. Imm.*, 1956, 317; Rb. Gent, 5 febr. 1936, *Pas.*, 1938, III, 63; *Rev. Adm.*, 1938, 420; Vred. Doornik, 15 jan. 1925, *J.T.*, 1925, 131.

(36) SAUVEUR, J., *o.c.*, blz. 31, nr. 73. KLUYSKENS, A., *o.c.*, 1936, blz. 356, nr. 385.

(37) Cass., 29 dec. 1881, *Pas.*, 1882, I, 22; *J.T.* 1882, 69.

Cass., 30 dec. 1875, *Pas.*, 1876, I, 57.

Cass., 25 jan. 1836, *Pas.*, 1836, I, 178.

Rb. Ieper, 26 april 1887, *Pas.*, 1887, III, 163.

Vred. Chimay, 1e sept., 1887, *B.J.*, 1887, 1373.

GRANDJEAN, H., *o.c.*, blz. 248, nr. 598.

SAUVEUR, J., *o.c.*, blz. 30, nr. 71 (aanvullend).

(38) Rb. Dendermonde, 18 nov. 1939, *Pas.*, 1941, III, 39.

Vred., Assche, 8 juni 1937, *J.J.P.*, 1938, 56.

Rb. Hoei, 28 nov. 1929, *P. Pér.*, 1930, 132; *J. Liège*, 1930, 13; *J.J.P.*, 1930, 344; *Rec. bât.*, 1930, 48.

Vred. Houffalize, 28 febr. 1927, *J. Liège*, 1927, 110; *J.J.P.*, 1928, 406; *Rec. bât.*, 1927, 46.

Rb. Luik., 1 juli 1926, *Rev. Adm.*, 1927, 282.

(39) Zie de verklaring van de heer DUBUS, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting van 25 jan. 1839, *B. Staatsbl.*, 26 jan. 1839, *Pasin.*, 1841, 148, nr. 162, onder artikel 10 van de wet van 1841; zie ook Cass., 20 febr. 1973, *Pas.*, 1973, I, 585.

of beter, het feitelijk bezit te goeder trouw van het publiek (40). Dit feitelijk bezit moet beantwoorden aan de voorwaarden van art. 2229 B.W., d.w.z. het op voortdurende, ongestoorde, openbare en ondubbelzinnige wijze bezitten (41).

Het wegdek of de «assiette» van de buurtwegen is een goed van het Openbaar Domein, zodat het onvervreemdbaar is en niet vatbaar voor verjaring (42); in dezelfde zin luidt art. 12 van voormelde wet van 10 april 1841. Daaruit volgt dat art. 12 van genoemde wet zijn kracht verliest wanneer een weg niet meer door het publiek gebruikt wordt. De dertigjarige verjaring tegen de gemeente wordt dan mogelijk. Immers, het niet gebruiken van de weg door het publiek doet deze weg zijn nut verliezen en er is dus geen enkele reden om deze weg buiten de handel te houden en af te wijken van de toepasbaarheid van het gemeen recht (43). De aanpalenden van dergelijke buurtweg kunnen dus de verkrijgende eigendomsverjaring in hun voordeel invoeren, wanneer het deel van de grond waaraan zij palen over de hele breedte van de weg buiten het publiek gebruik zou zijn (44). Het niet gebruiken moet bovendien blijken uit de intentie van de Overheid om deze weg te laten vervallen, zodat hij onbruikbaar wordt voor het verkeer. Er moet dus niet noodzakelijk een administratieve beslissing aan voorafgaan. Het is voldoende dat de gemeente geen bezitsdaden meer stelt opdat de buurtweg in het Privaat domein zou vallen. Aldus kan de partikulier, evenals de gemeente voordien, aanspraak maken op het bezit, doch de voorwaarden van art. 2229 B.W. zijn eveneens op hen toepasselijk. Bezitsdaden van de partikulier zijn ondermeer aanplantingen op het oude wegdek en het onderhouden van de grachten (45). Zo de weg

(40) Cass., 14 febr. 1928, *Rec. bâtt.*, 1928, 148.

Brussel, 17 febr. 1970, *Pas.*, 1970, II, 110; *Mouv. Comm.*, 1971, 234.

Luik, 13 febr. 1929, *Pas.*, 1929, II, 71; *J.J.P.*, 1929, 423; *Ann. Not. Enr.*, 1929, 285; *Rev. Adm.*, 1930, 44; *Rev. Comm.*, 1929, 334; *Rec. bâtt.*, 1929, 52.

Vred. Oudenaarde, 29 juli 1965, *J.J.P.*, 1965, 339.

Vred. Neerpelt, 24 april 1958, *R.W.*, 1958-59, 1774.

PARDESSUS, J.M., o.c., blz. 160, nr. 216.

SAUVEUR, J., o.c., blz. 30, nr. 70.

(41) PARDESSUS, I.M., o.c., blz. 161, nr. 216.

(42) Precies: het Gemeentelijk Publiek Domein. PLANIOL, M. et RIPERT, G., PICARD, M., o.c., blz. 139, nr. 128. WODON, L.J., *Traité des choses publiques en général et des droits qui en dérivent*, Brussel, 1870, blz. 130, 131, 173, nr. 36, 37, 121. BAUDRY-LACANTINERIE, G., CHAUCHEAU, M., o.c., blz. 141, nr. 184.

(43) Artikel 12 van de wet van 10 april 1841: «de buurtwegen zoals zij worden erkend en gehandhaafd ingevolge de rooi- en afpalingsplannen, kunnen door geen verjaring verkregen worden zolang zij dienen tot het openbaar gebruik, behoudens de vooraf onderhavige wet verkregen rechten». DELEBECQUE, A., o.c., nr. 75. SAUVEUR, J., o.c., blz. 33, nr. 70.

(44) Rb. Mechelen, 13 april 1920-21, *B.J.*, 1920, 621; *Rev. Adm.*, 1921, 282; Vred. Tienen, 14 nov. 1912, *J.J.P.*, 1913, 231.

Vred. Luik, 20 dec. 1928, *Rev. Adm.*, 1935, 147.

(45) Brussel, 5 april 1966, *Pas.*, 1967, II, 64.

nog gebruikt werd door het publiek zou dit een overtreding van art. 88 van het Veldwetboek zijn.

Indien dus een weg het voorwerp uitmaakt van inbezitneming, dan is hiertegen een vordering ontvankelijk, ongeacht de lopende publieke en burgerlijke verjaring. Men baseert zich op het principe van de onverjaarbaarheid van het Openbaar Domein (46).

B. Bezit van de gemeente.

Wanneer de Bestendige Dupatie een weg inschrijft in de Atlas, dan beslist zij administratiefrechtelijk dat het gemeenschappelijk nut vereist, dat een weg een publieke bestemming heeft. Derden kunnen hierop geen enkele kritiek uitbrengen en de rechtbanken zijn onbevoegd de doorhaling te bevelen (47).

De administratieve beslissing heeft burgerrechtelijk slechts waarde tegenover derden zo de titel aangevuld wordt met het feitelijk bezit. Volgens art. 10 van de Wet van 10 april 1841 begint de verjaring slechts te lopen vanaf het tijdstip van de inschrijving; de procedure gebeurt overeenkomstig art. 2265 B.W. en kan slechts met succes ingesteld worden voorzover het bezit overeenkomt met de voorwaarden van art. 2229 B.W. Indien aan deze voorwaarden voldaan is, kan men spreken van een buurtweg, waarvan de constante rechtspraak van het Hof van Cassatie getuigt (48).

Welke bezitsdaden moeten verricht worden opdat de tien- of twintigjarige verjaring ten voordele van de gemeente zou lopen, zodat de aanpalenden geen bezwaren kunnen inbrengen? Het dient te gaan om vaststaande bezitsdaden, anders telt geen getuigenbewijs (49), en zij moeten door de gemeente gespecificeerd zijn. Het loutere gebruik maken van de weg door de gemeentenaren lijkt niet te kunnen volstaan. Deze regel geldt immers ook voor de gewone gemeentelingen en deze behoren slechts gedeeltelijk aan de bevolking van de gemeente.

Zowel de eigendomsvraag als het gebruik dat het publiek van de weg maakt, is relevant ten aanzien van buurtwegen (50).

De inwoners moeten inderdaad de weg regelmatig gebruiken, zonder protest van de rechthebbenden op de grond, gedurende een termijn van

(46) Cass., 6 maart 1953, *Pas.*, 1953, I, 524; R.W., 1952-53, 1775.

Luik, 9 jan. 1931, *J. Liège*, 1931, 73.

(47) Cass., 27 dec. 1866, *Pas.*, 1867, I, 101; *B.J.*, 1867, 28.

Cass., 16 april 1849, *Pas.*, 1849, I, 254.

Brussel, 24 juni 1869, *Pas.*, 1869, II, 337.

(48) Cass., 7 nov. 1907, *Pas.*, 1908, I, 27.

(49) Rb. Brugge, 9 aug. 1864, *B.J.*, 1865, 806. Rb. Antwerpen, 3 nov. 1852, *B.J.*, 1852, 1572. PARDESSUS, J.M., o.c. blz. 161, nr. 216.

(50) P.B., 1886, XVIII, Tw. *chemin vicinal*, kol. 876, nr. 207 *in fine*.

tien of twintig jaar (51). Dit geldt eveneens voor gemeentewegen. Dit gebruik dient bovendien openbaar en ongestoord te zijn. De weg dient gebruikt te worden door allen en niet enkel door de aanpalende eigenaars. Immers, door het feit van de inschrijving in de Atlas, heeft de weg een publiek karakter gekregen vermits het niet meer een doorgang is toegestaan door de gemeente uit verdraagzaamheid of familiariteit, maar wel een rechtstitel, waaruit de burgers en ieder burger afzonderlijk een recht put, iure civitatis (52). De aanpalende eigenaar kan er zich niet meer tegen verzetten.

De aanpalende eigenaar zal zijn eigendomsafspraken immers niet meer in rechte kunnen afdwingen zo hij toelaat dat de administratiefrechtelijke titel gevestigd wordt samen met het publiek gebruik gedurende tien of twintig jaar. Gedurende tweemaal twee maand had hij immers gelegenheid bezwaren in te dienen tegen de administratieve beslissing (53). Na verloop van deze termijn krijgt de gemeente een recht van doorgang. Indien de eigenaar ofwel binnen het jaar geen bezitsvordering instelt, ofwel binnen tien of twintig jaar om handhaving in het bezit verzoekt, dan wordt hij verondersteld stilzwijgend afstand te doen van het recht. Alsdan is het publiek genot definitief verworven (54) (55).

Door de Wet van 10 april 1841 worden de buurtwegen in twee categorieën ingedeeld (56): de buurtwegen waarvan de grond behoort tot het domein van de gemeente, en, deze die gevestigd zijn op gronden van aanpalende eigenaars en die aldus buurtschappelijke of publieke erfdienstbaarheden van doorgang zijn. Beide zijn onderworpen aan hetzelfde regiem en voor beide gelden dezelfde politievoorschriften (57). Er is uiteraard een onderscheid tussen de buurtschappelijke erfdienst-

(51) LAURENT, F., *Principes de droit civil*, VIII, Brussel, 1876, blz. 265, 266, nr. 215, 216. GRON, A., o.c., blz. 135, 785.

Gent, 18 april 1898, *Pas.*, 1898, II, 315. Gent, 4 juni 1862, *Pas.*, 1862, II, 279. Brussel, 18 dec. 1854, *B.J.*, 1856, 1156; *Pas.*, 1856, II, 17.

(52) VEKEMAN, R., o.c., blz. 135.

(53) De artikelen 4 tot 9 van de wet van 1841. Artikel 10 doet hier geen afbreuk aan de eigendomsvorderingen. Maar gedurende twee maal twee maand kan de aanpalende eigenaar op administratief-rechtelijk vlak bezwaren indienen. De eerste twee maanden bij de gemeentelijke overheid, en de andere twee maanden bij hoger beroep bij de Bestendige Deputatie.

(54) Dit betekent uiteraard niet dat zij daarom hun eigendom hebben afgestaan. Indien de gemeente daarover een eigendomsrecht wil laten gelden, dan moet zij een onteigeningsprocedure te algemenen nutte inleiden. Hiervoor moet een compensatievergoeding uitgekeerd worden.

(55) GENOT, V., o.c., blz. 177, *in fine*.

(56) Anders: SAUVEUR, J., o.c., blz. 30, nr. 69.

(57) Cass., 18 maart 1870, *Pas.*, 1870, I, 153.

Cass., 16 april 1849, *Pas.*, 1849, I, 254.

Gent, 11 dec. 1901, *B.J.*, 1903, 604.

LAURENT, F., o.c., blz. 266, nr. 212. *Contra*: WODON, J.L., o.c., blz. 280, nr. 214. DELEBECQUE, A., o.c., blz. 42, nr. 80.

baarheid van doorgang en de gewone erfdiensbaaheid van doorgang (58).

Een nieuwe moeilijkheid is volgens welk principe men in geval van betwisting de vraag moet oplossen aan wie het wegdek van de buurtwegen behoort? Het Hof van Cassatie oordeelde dat, bij gebrek aan teksten uit het kostumiere recht (die dit recht aan de aanpalende eigenaars toewezen) het vermoeden van de domanialiteit wordt toegepast. Dit vermoeden kan slechts weerlegd worden door het bewijs dat de weg oorspronkelijk gevormd werd *ex agris privatorium collatis* (59).

Hierop een dubbele uitzondering:

Vooreerst waren in Vlaanderen de buurtwegen over het algemeen onderworpen aan de kostumiere regeling. De grondeigendom kwam toe aan de aanpalenden en de gemeente had slechts het publiek gebruik. Volgens het moderne recht hebben de aanpalenden hun eigendomsrecht behouden. De rechtspraak heeft deze stelling meerdere malen bevestigd (60). Indien de Staat de grond incorporeerde in de eigendom van de gemeente, was deze laatste schadeloosstelling verschuldigd.

Vervolgens worden de wegen die voorkomen op de Atlas van de Buurtwegen beschouwd als goederen die verlaten zijn door eigenaars. Het eigendomsrecht komt hun toe maar is bezwaard met een erfdiensbaaheid van doorgang in het belang van het publiek.

Wanneer iemand eigenaar is van het perceel waarop de betwiste buurtweg loopt en zijn eigendomstitel tevens gevestigd is op feiten en oude plannen, brengen dan de administratieve titel en het openbaar gebruik de eigendom met verkrijgende verjaring met zich mee? Om deze weg in eigendom te verkrijgen door verjaring, volstaat over het algemeen het publiek verkeer op zichzelf niet. Dergelijke verjaring brengt enkel een buurtschappelijke erfdiensbaaheid van doorgang met zich mee (61). De aanspraak van de gemeente strekt zich in dit geval niet verder uit dan het publiek gebruik van de weg (72). Opdat ook de eigendom aan de gemeente zou toebehoren, moet zij een aantal handelingen *animo domini* verrichten. Zulke handelingen zijn: het aanleggen en onder-

(58) Cass., 18 maart 1870, *Pas.*, 1870, I, 153, met conclusies van Proc.-gen. LECLERCQ.

(59) Art. 650 B.W. Cass., 14 febr. 1878, *Pas.*, 1878, I, 116.

Brussel, 25 juli 1906, *Rev. Adm.*, 1907, 327.

Vred. Tienen, 14 nov. 1912, *J.J.P.*, 1913, 231.

(60) Cass., 30 jan. 1868, *Pas.*, 1868, I, 277.

Cass., 10 febr. 1865, *Pas.*, 1865, I, 280; *B.J.*, 1865, 257.

Gent, 12 jan. 1948, *R.W.*, 1948-49, 1331; *T. Not.*, 1949, 131.

(61) In feite is dit geen effectieve erfdiensbaaheid naar het begrip van het B.W., daar er geen heersend erf bestaat.

PIQUEMAL, M., *Droit des servitudes administratives*, Paris, 1967, blz. 40.

(62) Dissertation, *Rev. Adm.*, 1905, 345, nr. 4.

LAURENT, F., o.c., blz. 206.

houden van blijvende werken op en onder het wegdek, zoals het verharden met plaveien en het aanleggen van riolering. Dit leidt dan ook, bij verkrijgende verjaring van tien of twintig jaar, tot de eigendom van de grond voor de gemeente. Toch is de gemeente gehouden schadevergoeding te betalen aan de eigenaar.

C. Wettige vestiging van een buurtweg buiten de voorwaarden van de wet.

Kan, onafhankelijk van de tien- of twintigjarige verjaring, zonder een geldige administratieve titel, een buurtweg op geldige wijze ontstaan? Het antwoord lijkt positief te zijn (63). Ook de rechtspraak is van oordeel dat de dertigjarige verjaring door de gemeente kan ingeroepen worden. Overeenkomstig art. 2262 B.W. kan eenieder, zelfs zonder dat hij verplicht kan worden enige titel te vertonen, de eigendom door dertigjarige verjaring bekomen. Het gemeen recht geldt immers zowel voor private als publieke personen en dus ook voor de gemeente. Een buurtweg kan dus ontstaan, buiten inschrijving in de Atlas, door dertigjarige verjaring (64). Dit impliceert dat specifieke toeëigenings-handelingen vereist zijn, zoals: verharding, het graven van grachten of het aanleggen van riolering (65). De gemeente verkrijgt de eigendom indien zij deze daden verricht *animo domini* (66).

(63) WEILL, A., o.c., blz. 182, nr. 228 *in fine*.

(64) Cass., 18 maart 1971, *Pas.*, 1971, I, 667.

Cass., 19 dec. 1895, *Pas.*, 1896, I, 48.

(65) VAUTHIER, H., o.c., blz. 447.

(66) VAUTHIER, H., o.c., II, blz. 447.

MAST, A., o.c., blz. 199, nr. 225.

DE PAGE, H., *Traité élémentaire de droit civil belge*, V, Brussel, 1952, blz. 690 e.v., nr. 791.

LAURENT, F., o.c., blz. 265, 268, nr. 215, 218.

WODON, J.L., o.c., blz. 296, nr. 224.

GRANDJEAN, H., o.c., blz. 290, nr. 607.

AUBRY, C. en RAU, C., ESMEIN, P., PONSARD, A., *Droit civil français*, III, Paris, 1968, blz. 251, 100-106.

P.B., 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, nr. 117, 197, 198, 204, 250.

Cass., 19 dec. 1895, *Pas.*, 1896, I, 48.

Rb. Verviers, 11 febr. 1936, *J. Liège*, 1936, 228.

Rb. Luik, 19 jan. 1929, *Rev. Adm.*, 1929, 398.

Vred. Neerpelt, 24 april 1958, *R.W.*, 1958-59, 1774.

Cass., 18 maart 1971, *Pas.*, 1971, I, 667.

Cass., 21 dec. 1953, *Pas.*, 1954, I, 339.

Brussel, 27 nov. 1957, *Pas.*, 1960, II, 228; *Rev. Adm.*, 1961, 169.

D. Vestiging van een buurtweg buiten inschrijving in de Atlas en buiten dertigjarige verjaring.

Een buurtweg kan ook gevestigd worden door onteigening ten algemenen nutte van het terrein dat de «assiette» zal vormen van de weg (67). Op deze wijze brengt men een private weg binnen de gemeentelijke eigendom zonder inachtneming van verjaringstermijnen. Deze procedure wordt gevolgd bij algemene rooiingsplannen en vnl. bij buurtwegen van groot verkeer, gevestigd bij een Koninklijk Besluit, dat genomen wordt na advies van Gemeenteraad en Bestendige Deputatie (68).

E. Over de verjaring i.v.m. de buurtwegen.

De Wet van 10 april 1841 stelt als algemeen principe dat de buurtwegen onvervreemdbaar en onverjaarbaar zijn (68). Dit is een kenmerk van alle goederen van het Publiek Domein. Art. 12 van de Wet van 10 april 1841 bevestigt ten deze een principe dat bestond in het Romeins Recht en gehandhaafd bleef in het kostumiëre recht (70). Deze onverjaarbaarheid is onmisbaar om de weg als verbindingsweg ten algemene nutte te laten functioneren. Indien deze wegen immers door bezitshandelingen zouden kunnen verkregen worden, zouden zij spoedig hun bestemming verliezen (71). Vandaar dat de buurtwegen, bestemd voor het algemeen nut, niet door verjaring kunnen verkregen worden en tevens onvervreemdbaar zijn.

Uitzonderingen op deze regel kunnen niet aangenomen worden. Bovendien zijn niet alleen de buurtwegen die vermeld staan in de Atlas niet voor verjaring vatbaar en onvervreemdbaar, maar ook die wegen die buiten een administratieve beslissing ontstaan zijn en bestemd zijn voor het openbaar gebruik, behoren tot het Publiek Domein, vanwaar: niet vatbaar voor verjaring en onvervreemdbaar. Vervolgens moet art. 12 van de Wet van 10 april 1841 zonder onderscheid toegepast worden zowel op de buurtwegen waarvan de grond eigendom is van de gemeente als op de buurtschappelijke erfdienstbaarheden van doorgang.

(67) PICARD, E., *Traité de l'indemnité due à l'expropriation*, II, Brussel, 1876, blz. 340.

(68) Artikel 3 van de wet van 9 aug. 1948, en artikel 76, par. 7 van de gemeentewet.

(69) Artikel 12 van de wet van 1841 (10 april).

Rb. Luik, 5 maart 1949, *J. Liège*, 1948-49, 267.

Vred. Durbuy, 4 nov. 1971, *J. Liège*, 1971-72, 207.

Vred. Wolvertem, 16 febr. 1961, *J.J.P.*, 1961, 142 (voor de ganse breedte van de weg ook al wordt deze slechts gedeeltelijk gebruikt: vb. 1m60 i.p.v. 3m20.).

Vred. SERAING, 21 juni 1933, *J. Liège*, 1934, 23; *Rec. bât.*, 1934, 98.

(70) P.B., 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, nr. 34-38.

(71) PLANIOL, M., RIPERT, G., PICARD, M., o.c., blz. 127, nr. 119 *in fine*.

Ook de bijhorende zaken zoals steunmuren, bruggen of waterleiding volgen het statuut van de buurtwegen en zijn onvervreemdbaar en onverjaarbaar (72). De gevolgen van het principe uit art. 12 van de Wet van 10 april 1841 zijn vooreerst dat de buurtwegen niet vatbaar zijn voor bezitsacties van de aangelanden of aanpalende eigenaars (73), en vervolgens, dat zij niet kunnen bezwaard worden met enige contractuele of wettelijke erfdienstbaarheid. Vandaar dat de aanpalende eigenaars van de grachten van een buurtweg geen erfdienstbaarheid van afvloeiing van de sloten kunnen bekomen, zelfs indien zij reeds meer dan dertig jaar deze sloot zouden gebruiken op een voortdurende, ononderbroken wijze om het water van hun akker te laten afvloeien. Eenzelfde regeling geldt voor het recht van afgrazen. Indien een gemeente aan de eigenaar van een veestapel toestaat zijn vee te laten grazen op de buurtwegen, ontstaat er geen recht ten voordele van de eigenaar van de veestapel. Niet iedereen deelt deze mening. Samen met SAUVEUR (74) zegt LIMPENS dat er rechten kunnen verleend worden ten gunste van de aanpalende eigenaars. Hij noemt ze dan ook erfdienstbaarheden (75). Nochtans, deze stelling doet afbreuk aan het principe van onverjaarbaarheid en onvervreemdbaarheid. Indien buurtwegen onvervreemdbaar en onverjaarbaar zijn zolang ze hun bestemming behouden, dan kunnen zij slechts vatbaar zijn voor administratieve concessies of rechten toegekend door de administratie. Door de gedoogzaamheid van de gemeente bekomen de aanpalenden soms toegevingen vanwege de gemeente (76), die steeds herroepelijk zijn. Deze vestigen echter geen erfdienstbaarheid in hoofde van de aanpalende eigenaar (77).

(72) LAURENT, F., *Principes de droit civil*, VII, Brussel, 1876, blz. 297, nr. 244.

(73) Art. 4 van de wet van 25 maart 1876. Cass., 6 juni 1878, *Pas.*, 1878, I, 283. Cass., 14 febr., 1878, *Pas.*, 1878, I, 116.

Brussel, 22 febr. 1877, *Pas.*, 1877, II, 109 (van zodra niet meer in openbaar gebruik, is het wel mogelijk bezitsacties in te stellen.).

(74) SAUVEUR, J., o.c., blz. 37, 87.

(75) LIMPENS, A., blz. 56, nr. 23.

(76) Cass., 24 juli 1882, *Pas.*, 1882, I, 329; *J.T.*, 1882, 605.

Vgl. Cass., 23 april 1868, *Pas.*, 1869, I, 244.

LAURENT, F., *Principes de droit civil*, VIII, Brussel, 1876, blz. 297, nr. 245.

(77) JULLIOT DE LA MORANDERIE, L., *Précis de droit civil*, Paris, 1966, blz. 53, nr. 94.

In de Franse rechtsleer is hieromtrent ook geen eenstemmigheid. Sommigen noemen ze administratieve erfdienstbaarheden, die zouden samengaan met een soort van administratief zakelijk recht: PLANIOL, M., RIPERT, G., PICARD, M., o.c., blz. 869, nr. 888. MARTY, G., RAYNAUD, P., *Droit civil*, II, Paris, 1965, blz. 314, nr. 309. Ook PIQUEMAL, M., o.c., blz. 40, ziet er een administratieve erfdienstbaarheid in waarvan de bron een wettelijke handeling is. DE LAUBADERE, A., *Manuel de droit administratif*, I, Paris, 1969, blz. 290, meent echter dat zij wel als werkelijke erfdienstbaarheden moeten gezien worden al zijn ze niet volgens de regels van de C.C. SAUVEUR, J. en LIMPENS, A., o.c., delen deze mening. Hiermee gaan de meeste auteurs niet akkoord. Ook de rechtspraak houdt er

F. Publieke erfdiensbaarheden van doorgang, zonder inschrijving in de Atlas.

Dit zijn private wegen die bezwaard zijn met een publieke erfdiensbaarheid. Dergelijke publieke erfdiensbaarheden kunnen door titel worden gevestigd (78). Kunnen zij ook door verjaring verkregen worden? Op dit punt is er geen eenstemmigheid en zeker niet zo men Franse rechtspraak en rechtsleer (79) vergelijkt met de Belgische. De Franse rechtspraak en rechtsleer houdt vast aan art. 688, 691 C.C. De erfdiensbaarheid van overgang is een niet-voortdurende erfdiensbaarheid en dergelijke erfdiensbaarheden kunnen niet door verjaring gevestigd worden. De Belgische rechtspraak en rechtsleer wijkt af van deze zienswijze. Volgens DE PAGE is er in België een constante rechtspraak die aanvaardt dat, ter zake van erfdiensbaarheid van openbaar nut (art. 649, 650 B.W.) afgeweken kan worden van het principe gesteld in art. 691 (80). Zo een erfdiensbaarheid ontsnapt aan de regels van het Burgerlijk Wetboek, die handelen over erfdiensbaarheden voortvloeiend uit overeenkomsten tussen partikulieren (art. 639 B.W.). De rechtspraak neemt

een andere mening op na: Cass., 23 april 1868, *Pas.*, 1968, I, 244; Brussel, 6 april 1972, R.W., 1973-74, 315 met noot. We moeten hier nochtans wijzen op een zeer subtiel onderscheid. De gemeente kan bepaalde rechten toestaan aan de aanpalenden doch deze kunnen ze niet opvorderen van de gemeente. Die rechten hebben gelijkenissen met de burgerrechtelijke erfdiensbaarheden, maar zij spruiten voort uit de administratiefrechtelijke handeling. Tot hertoe volgen we gedeeltelijk de rechtsleer van Frankrijk (zie PIQUEMAL). Wij menen te moeten afwijken van de propositie om ze administratieve erfdiensbaarheden te noemen. Wij voelen meer voor de benaming rechten sui generis. HILBERT daarentegen spreekt zich eerder uit voor de Franse oplossing in zijn *Traité général des servitudes foncières, principes de base*, I, Tamines, 1947, blz. 50, 53.

Andere rechten van de aanpalenden (en hier ligt nu het subtiel van het onderscheid) zijn: het recht van toegang, uitzicht, lucht en licht. We menen dat deze rechten nog dichter aanleunen bij de zogenaamde erfdiensbaarheden, maar wij willen ze er niet toe rekenen. Eerder dan erfdiensbaarheden moeten ze als complement gezien worden van het eigendomsrecht. Dit zou tamelijk logisch zijn voor buurtwegen waarvan de grond eigendom is van de gemeente. Moeilijker is het wanneer enkel over een publieke erfdiensbaarheid van doorgang beschikt wordt. We kunnen algemeen stellen dat dit vasthangt aan het publieke gebruik van de wegen. Beter gezegd: het ligt in de bestemming van de publieke wegen. P.B., 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, blz. 830 e.v., nr. 97, 98. WILKIN, R., o.c., blz. 412. Brussel, 6 april 1972, R.W., 1973-74, 315 en noot.

(78) RODENBACH, A., *De verjaring met betrekking tot het recht van overgang*, R.W., 1952-53, kol. 1002.

(79) Cass. fr., 5 juni 1855, *Dalloz*, 1855, I, 394.

DEMOLOMBE, C., *Cours de Code Civil, des servitudes ou services fonciers*, VI, Brussel, 1856, blz. 302, nr. 797.

BAUDRY-LACANTINERIE, G. en CHAUVÉAU, M., o.c., blz. 839, nr. 1112.

AUBRY, C. en RAU, C., ESMEIN, P. PONSARD, R., o.c., § 251, blz. 100, nr. 55.

(80) DE PAGE, H., o.c., blz. 690, nr. 791.

P.B., 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, kol. 882, nr. 230.

dus aan dat het openbaar gebruik van een private weg een recht van doorgang kan doen ontstaan indien dat gebruik dertig jaar duurt, zelfs indien de weg niet ingeschreven staat in de Atlas der Buurtwegen (81). Uit de omstandigheden moet nochtans overduidelijk voortvloeien dat de bevolking gebruik maakt van de weg buiten iedere gedoogzaamheid of uit gunst toegestane rechten (82). Het lijkt aannemelijk dat een weg die beantwoordt aan een publieke bestemming doordat hij de verbinding verzekert tussen de inwoners van eenzelfde of verschillende gemeenten, na afloop van de verjaringstermijn, deel uitmaakt van het Publiek Domein niettegenstaande het ontbreken van een administratieve titel. In deze zin zegt RODENBACH dat wegen, hoewel in de Atlas der Buurtwegen niet vermeld, maar wel op het kadaster aangeduid, die bestaan sedert onheugelijke tijden en sinds meer dan dertig jaar dienen tot regelmatige verbinding van twee wegen, hun privaat karakter verloren hebben en door dertigjarige verjaring door de gemeente verworven zijn (83). De buurtschappelijkheid ontstaat hier dus uit het publiek gebruik van een weg sedert onheugelijke tijd en voor dergelijke buurtschappelijkheid is geen administratieve titel vereist (84).

II. ADMINISTRATIEFRECHTELIJK OF PUBLIEKRECHTELIJK STATUUT

A. Over het openbaar gebruik van de buurtwegen.

Alle voorbijgangers, gemeentenaren of vreemden, inwoners of niet van de gemeente, mogen dit gebruik uitoefenen. Zij hebben het genotsrecht en oefenen dit recht *jure civitatis* uit en niet *juribus propriis*. Het is dan ook geen ware erfdienstbaarheid want er is geen lijdend erf (85). Deze

(81) Cass., 20 juni 1938, *Pas.*, 1938, I, 221; *Rev. Dr. Pén.*, 1938, 468; Cass., 19 dec. 1895, *Pas.*, 1896, I, 48; Cass., 28 juli 1854, *Pas.*, 1854, I, 421, *B.J.*, 1854, 1495; Luik, 27 april 1907, *B.J.*, 1907, 619; Gent, 2 jan. 1895, *Pas.*, 1895, II, 168 (erfdienstbaarheden sui generis); Gent, 17 dec. 1887, *Pas.*, 1888, II, 120; Brussel, 26 mei 1874, *B.J.*, 1877, 764; Luik, 12 juli 1861, *Pas.*, 1863, II, 74; Brussel, 19 dec. 1853, *Pas.*, 1854, II, 304; Rb. Gent, 9 dec. 1908, *Rev. Adm.*, 1909, 281; Rb. Brussel, 24 nov. 1902, *Rev. Adm.*, 1903, 319; Vred. Dinant, 14 aug. 1959, *J. Liège*, 1959-60, 22; Vred. Houffalize, 28 febr. 1927, *J. Liège*, 1927, 110; *J.J.P.*, 1928, 406; *Rec. Bât.*, 1927, 46.

Contra: Corr. Tongeren, 27 okt. 1931, *R.W.*, 1931-32, 193; Rb. Luik, 19 jan. 1929, *Pas.*, 1930, III, 16; Rb. Leuven, 5 dec. 1879, *B.J.*, 1880, 574.

(82) Cass., 20 febr. 1899, *Pas.*, 1899, I, 125.

P.B., 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, nr. 220-222.

(83) Rb. Antwerpen, 3 nov. 1928, *Pas.*, 1930, III, 46.

RODENBACH, A., *o.c.*, *R.W.*, 1952-53, kol. 1004-1005.

(84) Zie noot 82.

(85) Gent, 2 jan. 1841, *Pas.*, 1850, II, 106.

Rb. Brussel, 24 mei 1865, *B.J.*, 1865, 760.

regeling is niet toepasselijk op de gewone private gemeentewegen die alleen maar mogen gebruikt worden door dat deel van de bevolking dat belang heeft bij het gebruik van de weg.

Dit toont aan dat het Publiek Domein eenieder toebehoort.

Wat men zich moet afvragen is of de belanghebbenden individueel hun recht kunnen afdwingen tegen zij die dit ontzeggen. De vraag lijkt positief beantwoord te moeten worden, doch duidelijk moet het onderscheid gemaakt worden tussen de vorderingen 'ut singuli' ingesteld met betrekking tot de grond van de buurtwegen en de vorderingen ingesteld met betrekking tot het gebruik van de weg alleen. Het gaat hier dus niet om een actie in naam van de gemeente ingesteld maar wel om een actie 'ut singuli'. Men beroept zich op een recht van doorgang en raakt niet aan een gemeentelijk belang (86).

Niet alleen het recht van doorgang ten voordele van het publiek kenmerkt de buurtwegen, maar zij verzekeren daarbij aan de aanpalenden alle voordelen behorend tot de openbare wegen, zoals: het recht om een toegang aan te leggen, gebouwen op te richten, langs die zijde licht en zicht te nemen zonder afstanden te moeten in aanmerking nemen, enz... Deze speciale openbare gebruiksrechten mogen echter niet verward worden met contractuele of wettelijke erfdienstbaarheden (87).

De eigenaar van de grond van een buurtweg beschikt ut singuli over een vordering tot schadevergoeding tegen de partikulier die een verkeerd gebruik maakt van de weg, door bijvoorbeeld op een buurtweg die slechts toegankelijk is voor voetgangers met zijn paarden en vee te komen. De eigenaar mag er de gemeente echter niet bij betrekken. Zijn vordering is slechts ontvankelijk indien zij gericht is tegen degene die de schade veroorzaakte (88). Indien de gemeente nochtans toestaat een bepaald gebruik te maken van een buurtweg, dan moet de aanpalende

(86) Cass., 19 dec. 1895, *Pas.*, 1896, I, 48.

Cass., 10 april 1884, *Pas.*, 1884, I, 156; *J.T.*, 1884, 595; *B.J.*, 1884, 742.

Cass., 27 dec. 1866, *Pas.*, 1867, I, 101; *B.J.*, 1867, 98.

Gent, 11 juli 1908, *Pas.*, 1910, II, 211; *Rev. Adm.*, 1911, 137.

Luik, 27 juli 904, *Pas.*, 1905, II, 131; *B.J.*, 1905, 757.

Luik, 16 maart 1904, *Pas.*, 1904, II, 211.

Rb. Hoei, 4 nov. 1964, *J. Liège*, 1964-65, 87.

Cass. fr., 26 mei 1925, *Rev. Adm.*, 1928, 274.

Rb. Turnhout, 23 juni 1954, *R.W.*, 1954-55, 1217.

Rb. Gent, 27 juni 1883, *Pas.*, 1882-83, III, 255.

Rb. Brussel, 24 mei 1865, *B.J.*, 1865, 760.

Rb. Brussel, 13 april 1864, *B.J.*, 1866, 1126.

Rb. Luik, 30 april 1860, *B.J.*, 1861, 905.

Vred. Neerpelt, 24 april 1958, *R.W.*, 1958-59, 1774.

GIRON, A., o.c., blz. 141, nr. 792.

(87) Cass., 18 maart 1870, *Pas.*, 1870, I, 153. Contra: LIMPENS, A., o.c., blz. 57.

Hij meent dat we hier wel met erfdienstbaarheden te doen hebben.

(88) Gent, 4 juni 1862, *Pas.*, 1862, II, 279.

Brussel, 22 febr. 1866, *Pas.*, 1867, II, 22.

eigenaar zich daarbij neerleggen. De aanpalende eigenaar kan echter ook de gemeente aanspreken tot schadevergoeding indien zij de buurtweg opheft of verandert zodanig dat de eigenaar van bepaalde aanhorigheden geen gebruik meer kan maken van het feit dat zij gelegen waren aan een weg toegankelijk voor het publiek (89).

B. Erkenning, aanleg, afschaffing of verandering van de buurtweg.

Een duidelijk onderscheid moet gemaakt worden tussen de erkenning van buurtwegen en het aanleggen van nieuwe buurtwegen. Er is enkel erkenning van een buurtweg wanneer de administratieve overheid vaststelt dat een oude weg moet behouden blijven en dat deze moet dienen voor openbaar gebruik. Daarentegen is er aanleg van een buurtweg wanneer de overheid besluit dat een openbare weg zal aangelegd worden, terwijl er nog geen bestond, en er overgegaan wordt tot de ont-eigening van de nodige terreinen (90).

1. Erkenning van de oude buurtweg.

Volgens artikel 1 van de Wet van 10 april 1841 moet de gemeentelijke overheid binnen de twee jaar algemeen rooi- en afpalingsplannen der buurtwegen opmaken, waar er nog geen bestaan, ofwel de bestaande plannen aanvullen of herzien. Deze plannen moeten de actuele breedte van de weg aanduiden; de grachten zijn eveneens in de breedte begrepen (artikel 2). De volgende artikelen handelen over de formaliteiten voorafgaand aan de eigenlijke erkenning. Bezwaren moeten binnen de gestelde termijnen ingediend worden (artikel 4 en artikel 5). Na de betekening van de plannen aan de Bestendige Deputatie kan nog hoger beroep ingesteld worden bij de Bestendige Deputatie mits inachtneming van de termijnen (artikel 7). Dan stelt de Deputatie deze plannen definitief vast overeenkomstig artikel 77, § 6 van de gemeentewet. De uitspraak van de Deputatie, gevolgd door de inschrijving in de Atlas, vormt de geldige titel voor de wettige vestiging van de oude buurtwegen. Tegen dit besluit is geen beroep meer mogelijk (91). Slechts ingeval van weigering van goedkeuring staat hoger beroep open volgens artikel 77 in fine. Dit is een beroep bij de Koning.

Overeenkomstig artikel 9 zijn de plannen definitief ten aanzien van de gemeente. Hetgeen men zopas besloten heeft, kan niet opnieuw in

(89) LAURENT, F., *Principes de droit civil*, VI, Brussel, 1876, blz. 83, 173-180, nrs. 61, 131-136.

GIRON, A., *Le droit administratif de la Belgique*, I, Brussel, 1881, blz. 318, nr. 343.

(90) GIRON, A., *Le droit administratif de la Belgique*, II, Brussel, 1881, blz. 132, nr. 779.

(91) Cass., 20 mei 1872, *Pas.*, 1872, I, 341.

GIRON, A., o.c., blz. 132, nr. 779 in fine.

vraag gesteld worden, en, voor zover voldaan is aan de artikelen 5, 6, 7 en 8, kan de bevoegde overheid niet terugkomen op hetgeen vergeten is of verwaarloosd werd.

Werden de plannen der oude buurtwegen goedgekeurd door de Bestendige Deputatie en dienen die wegen rechtgetrokken of verbreed te worden, dan blijft niets anders over dan goedkeuring van het plan bij Koninklijk Besluit, en de onteigening zal geschieden zoals bij aanleg van nieuwe wegen overeenkomstig de wetgeving ter zake (92).

2. *Aanleg, afschaffing, of verandering van de buurtweg* (92 bis).

De aanleg van nieuwe buurtwegen behoort uitsluitend tot de bevoegdheid van de administratieve overheid. De artikelen 27 en 28 van de Wet van 10 april 1841, zoals gewijzigd door artikel 2 van de Wet van 20 mei 1963, regelen de formaliteiten die moeten voorafgaan aan de inschrijving in de Atlas, voor de aanleg van nieuwe buurtwegen, de afschaffing of de verandering. Het initiatief komt toe aan de gemeente. Daarbij moet de aanleg voorafgegaan worden door een onderzoek. De beraadslaging van de gemeenteraad wordt onderworpen aan een controle van de Bestendige Deputatie, die de beslissing neemt, behoudens beroep bij de Koning. De beslissing van de Bestendige Deputatie moet bekend gemaakt worden door het College van Burgemeester en Schepenen en moet gedurende acht dagen aangeplakt worden.

Het onderzoek waarvan sprake is, is onmisbaar omdat de gemeentelijke overheid moet weten hoe de inwoners van de gemeente op de voorgestelde verandering reageren. Het gaat hier om een onderzoek «de commodo et incommodo», te openen volgens de gewone vormen met een minimumtermijn van 15 dagen (93). Loopt de weg door verschillende gemeenten dan moet ook daar een onderzoek gebeuren (94). Terwijl het oorspronkelijke artikel 28 van de Wet van 10 april 1841 het vereiste dat de beraadslaging van de gemeenteraad onderworpen zij aan het advies van de Bestendige Deputatie en aan de goedkeuring van de Koning, bepaalt de Wet van 20 mei 1963, ter vereenvoudiging en bespoediging, dat de tussenkomst van de Bestendige Deputatie voldoende is. Samengevat betekent dit dat de beoordeling bij de gemeente berust en het beslissingsrecht bij de Bestendige Deputatie, behoudens beroep bij de Koning. De Bestendige Deputatie oefent geen voogdij-

(92) GIRON, A., o.c., blz. 143, nr. 794.

(92 bis) Zie i.v.m. art. 28 bis Wet 10 april 1841: Cass., 4 okt. 1974, *Pas.*, 1975, I, 151.

(93) De duur van het onderzoek werd vastgesteld door de wet. Zij is echter gewoonlijk 15 dagen, maar dat is dan ook het minimum, *P.B.*, 1886, XVIII, *Tw. Chemin vicinal*, kol. 856, nr. 159.

(94) GENOT, V., o.c., blz. 208 *in fine*, voetnoot 1.

bevoegdheid uit maar een daadwerkelijk beslissingsrecht (95). De effectieve macht komt dus niet toe aan de gemeente (96). Terwijl op het vlak van de erkenning beroep bij de Koning voor de gemeente slechts mogelijk is indien de Bestendige Deputatie weigerde de besluiten van de gemeenteraad goed te keuren (97), staat beroep in dit geval open zowel voor de gemeenten als voor de belanghebbende derden. De verantwoording voor dit onderscheid moet gezocht worden in het feit dat, wanneer het om nieuwe buurtwegen gaat, de erkenning verschillende belangen kan dienen of aantasten. Daartoe is een onderzoek vereist. Bij de erkenning van buurtwegen gaat het immers slechts om de erkenning van een bestaande weg als buurtweg (98). Het beroep bij de Koning is een volwaardig beroep dat de beslissingen van de Bestendige Deputatie schorst (99). De procedure en de termijnen zijn beschreven in alinea 4 van artikel 28 van de Wet van 10 april 1841, zoals gewijzigd door de Wet van 20 mei 1963.

Onder voorbehoud van artikel 27 van de Wet van 10 april 1841 zoals gewijzigd door de Wet van 20 mei 1963 waar het algemeen belang op het spel staat, heeft de gemeente het initiatiefrecht om veranderingen aan te brengen aan de buurtwegen. De Bestendige Deputatie kan dus geen wijzigingen aanbrengen die van zuiver lokaal belang zijn. Hieruit blijkt nogmaals dat zij geen voogdijrecht uitoefent maar een beslissingsrecht (100).

Het beslissend criterium voor het toekennen van initiatiefrecht aan de gemeente zo het om veranderingen, uitbreidingen en verbeteringen gaat, is het lokaal belang. Anderzijds zijn er buurtwegen die provinciale en rijkswegen verbinden; zij zijn t.a.v. van het openbaar verkeer van algemeen belang. De Bestendige Deputatie kreeg dan ook in dit laatste geval een controlerecht en toezichtsrecht van de wetgever. Volgens artikel 28 kan zij de beraadslagingen van de gemeenteraden goed- of afkeuren. Artikel 27 gaat echter heel wat verder en kent de Bestendige Deputatie een initiatiefrecht toe ingeval de gemeenteraad weigert in te gaan op het verzoek van de Bestendige Deputatie om te beraadslagen over de aanleg, de afschaffing, rechttrekking en verbreding van buurtwegen.

(95) R. v. St., 29 juni 1962, Gemeente Beveren-Waas, *Arr. R. v. St.*, 1962, 648, nr. 9499.

(96) R. v. St., 6 juni 1954, Huberland, *Arr. R. v. St.*, 1954, 667, nr. 3517.

SAUVEUR, J., *Commentaire de l'article 28, nr. 7 de la loi communale*, *Rev. Adm.*, 1867, blz. 451, nr. 22.

(97) Artikel 77, nr. 10 in fine van de gemeentewet.

(98) Cass., 20 mei 1872, *Pas.*, 1872, I, 341; *B.J.*, 1872, 937; *Rev. Adm.*, 1890, 76.

(99) GIRON, A., o.c., blz. 132, nr. 779.

(100) R. v. St., 29 juni 1962, Gemeente Beveren-Waas, *Arr. R. v. St.*, 1962, 648, nr. 2499.

VAUTHIER, H., o.c., blz. 448, nr. 325.

Uit deze regeling volgt dat de tekst op volgende wijze moet toegepast worden :

a. De Bestendige Deputatie kan geen enkele maatregel ambtshalve voorschrijven zonder de gemeente die er belang bij heeft te hebben aangespoord tot beraadslaging. In een omzendbrief van 1926 wordt duidelijk gezegd dat noch de regering, noch de Bestendige Deputatie in de plaats kan treden van de gemeente. In een omzendbrief van 15 juni 1841 staat dat de Bestendige Deputatie volgens artikel 27 een zeer uitgebreid recht heeft, dat zij slechts restrictief zal gebruiken met kennis van zaken en na alle verzoeningsmiddelen te hebben uitgeput. Bovenvermeld recht mag slechts aangewend worden indien de gemeenten systematisch weigeren maatregelen te treffen (101).

b. Naar artikel 27 verwijzend, wordt de bevoegdheid van de Bestendige Deputatie vastgesteld door provincieverordeningen (102). Slechts wanneer het om partikuliere belangen gaat, zou de ambtshalve tussenkomst van de hogere overheden ongerechtvaardigd zijn (103). GIRON meent dat het initiatief zowel aan de provincie als aan de gemeente toekomt omdat de aanleg en het onderhoud van buurtwegen de hele provincie aanbelangen (104). Dit doet nochtans geen afbreuk aan het algemeen principe dat het op de eerste plaats de gemeente is die het initiatiefrecht heeft.

C. Wat gebeurt er bij verlating of wijziging van een buurtweg ?

Wanneer een buurtweg geheel of ten dele afgeschaft wordt, dan kunnen de aanpalenden een voorkeurrecht laten gelden om zich in volle eigendom te laten machtigen (artikel 29). Zij kunnen slechts in volle eigendom gemachtigd worden, wanneer zij zich verbinden tot de betaling, overeenkomstig een begroting door deskundigen, hetzij van de totale waarde, hetzij van de meerwaarde indien zij reeds eigenaars van de grond waren. Dit verkrijgingsrecht bestaat telkens de grond van een buurtweg vrijkomt voor het geheel of een gedeelte. Onze aandacht i.v.m. verlating van een buurtweg gaat vooreerst naar het gemeen recht omdat artikel 12 met artikel 29 kan gecombineerd worden, zoals verder zal blijken.

Het recht tot verkrijging kan slechts toepasselijk zijn op de buurtwegen die buiten gebruik zijn. Deze wegen staan immers niet meer ten dienste

(101) Omzendbrief van de gouverneur van Henegouwen van 19 juli 1926, *Rev. Adm.*, 1926, 461.

(102) SAUVEUR, J., *Commentaire législatif, administratif et judiciaire de la loi du 10 avril 1841 sur les chemins vicinaux*, Brussel, 1866, blz. 104, nr. 247.

(103) M.B., 26 nov. 1864, *Rev. Adm.*, 1865, 477, nr. 11 ; *Rev. Adm.*, 1896, 358. Anders : WILKIN, R., o.c., blz. 418.

(104) GIRON, A., o.c., blz. 133, 781.

van het publiek en vallen uit het Publiek Domein (105). Zodra het openbaar gebruik ophoudt komt de weg terug in de handel ; hij is terug vatbaar voor vervreemding en verjaring (106). De vraag is dan van welk tijdstip af de verjaring loopt. Het Franse Hof van Cassatie meent dat moet bewezen worden op welk tijdstip de weg verlaten werd (107). De wet zelf schrijft niet voor dat een overheidshandeling nodig is voor het deklasseren van een weg die ingeschreven is in de Atlas. De bedoeling van de gemeente is doorslaggevend (108). Deze regeling is de toepassing van de gemeenrechtelijke principes uit het zakenrecht : zo de eigenaar van een stuk grond geen gebruik maakt van dit goed, dan geeft dit de mogelijkheid aan degene die deze grond in zijn bezit heeft om beroep te doen op de dertigjarige verjaringstermijn, art. 2262 B.W. mits voldaan is aan de voorwaarden van art. 2229 B.W.

Artikel 29 van de Wet van 10 april 1841 vormt hierop nochtans een uitzondering. Dit artikel vestigt een recht van voorkeur aan de aanpalenden om aanspraak te maken op de buurtweg die in zijn geheel of ten dele verlaten is. De aangelanden moeten echter, willen zij deze eigendom bekomen, zich verbinden tot het betalen van het perceel grond dat zij onder zich hebben, overeenkomstig de schatting door deskundigen. Indien de aangelanden aanspraak willen maken op hun voorkeurrecht dan moeten zij daartoe gemachtigd worden door de gemeenteraad.

Of de beslissing van de gemeenteraad aan de goedkeuring van de Bestendige Deputatie moet onderworpen worden, is een betwist probleem. Ook al kan de tegengestelde opvatting verdedigd worden, lijkt het noodzakelijk de goedkeuring van de hogere overheid te bekomen (109). Dit toont aan dat artikel 29 geen authentisch burgerlijk recht

(105) Rb. Luik, 20 mei 1885, *Cl. en B.*, 1885, 861.

(106) Vred. Durbuy, 4 nov. 1971, *J. Liège*, 1971-72, 207.

LAURENT, F., *o.c.*, blz. 79, nr. 58.

GRANDJEAN, H., *o.c.*, blz. 293, nr. 618.

(107) Cass. fr., 18 maart 1845, *Dalloz*, 1845, I, 243.

Cass. fr., 24 april 1855, *Dalloz*, 1855, I, 206.

Civ. c. Fraix, 27 nov. 1861, *Dalloz*, 1862, I, 34.

LAURENT, F., *o.c.*, blz. 80, nr. 59.

PARDESSUS, J.M., *o.c.*, blz. 163, nr. 217.

(108) Gent, 21 april 1956, *R.W.*, 1956-57, 1111.

Rb. Marche, 19 jan. 1934, *Rev. Comm.*, 1938, 383.

Rb. Luik, 20 dec. 1928, *Rev. Adm.*, 1929, 265.

Contra : Brussel, 30 jan. 1909, *Pas.*, 1909, II, 163.

Men zegt dat een weg ingeschreven in de atlas het karakter van buurtweg niet kan verliezen en niet buiten de eigendom van de gemeente kan vallen, zonder het vervullen van de formaliteiten voorgeschreven door artikel 27 e.v. van de wet van 10 april 1841. Wij kunnen deze mening niet aanvaarden. WILKIN, V., *o.c.*, blz. 417.

(109) GENOT, V., *o.c.*, blz. 229 en 230, nr. 153. We nemen hier de motivering van GENOT over.

creëert voor de aanpalenden vermits dit verwarring tussen een administratief en een burgerlijk recht zou veroorzaken (110): de beslissing van de gemeenteraad is een daad van bestuur en dus onderworpen aan de goedkeuring van de Bestendige Deputatie.

In geval van verlating en wijziging van een buurtweg, dooft het recht van de aanpalenden uit na het verstrijken van een termijn van zes maanden vanaf de bekendmaking van het besluit dat de goedkeuring van de wijziging of afschaffing inhoudt. Na verstrijken van de termijn kan de gemeente vrij beschikken over de grond en hem eventueel verkopen (111).

Indien de buurtweg geheel of gedeeltelijk verlaten wordt zonder een daartoe strekkende administratieve beslissing van de gemeente en goedgekeurd door de Bestendige Deputatie, bestaat dit voorkeurrecht niet. Een buurtweg kan inderdaad ooh afgeschaft worden zonder enige formaliteit. Wanneer gedurende dertig jaar deze buurtweg niet meer gebruikt wordt door het publiek, dan wordt hij geïncorporeerd in de eigendom van de aanpalende eigenaars of van de eigenaar die er bezit van genomen heeft, onder voorbehoud van protest vanwege de gemeente (112).

D. Gevolgen van het administratief statuut (113).

Na de optekening in de legger is de buurtweg onderworpen aan de politievoorschriften door de bevoegde overheid genomen, tot onderhoud, behoud en gebruik van de buurtwegen en tot voorkoming van onrechtmatige toeëigening door private personen, inzonderheid wat betreft de bouwvergunning, de rooilijnen, de beplantingen. De regeling staat uitgewerkt vanaf artikel 30 tot en met 36 van de Wet van 10 april 1841 (114). Provinciale verordeningen zijn slechts uitvoerbaar na goedkeuring door de Koning (artikel 39 *in fine*). Naast deze politievoorschriften en provinciale verordeningen zijn er ook nog verordeningen tot onderhoud en verbetering van buurtwegen (115).

(110) De machtiging is eveneens een administratiefrechtelijke beslissing en heeft dus geen civielrechtelijke implicaties, uitgenomen wanneer deze administratieve bepaling naar de toepassing ervan verwijst.

(111) GRANDJEAN, M., o.c., blz. 298, nr. 630.

(112) Gent, 21 april 1956, R.W., 1956-57, 1111.

Rb. Marche, 19 jan. 1934, *Rev. Comm.*, 1938, 383.

Rb. Luik, 20 dec. 1928, *Rev. Adm.*, 1929, 265.

(113) Over deze gevolgen zullen wij niet breedvoerig zijn. We zullen volstaan met de algemene lijn aan te geven en de referenties.

(114) Zie uitgebreide informatie: P.B., 1886, XVIII, Tw. *Chemin vicinal*, kol. 309-375.

(115) GENOT, V., o.c., blz. 276 e.v., nr. 183 e.v. met uitvoerige verwijzing naar de wetgeving. P.B., 1886, XVIII, Tw. *Chemin vicinal*, nr. 248-308.

Cass., 2 dec. 1948, *Pas.*, 1948, I, 687.

In het kostumiëre recht waren de verbeteringswerken zoals het leggen van plaveien, het verbreden of het plaatsen van kunstwerken, ten laste van de aanpalende eigenaars. Artikel 13,1 bepaalt thans: «... zijn de kosten betreffende de buurtwegen ten laste van de gemeenten». Terecht, vermits de buurtwegen van lokaal belang zijn. Dit belet niet dat de provinciale raden zelf kunnen beslissen dat de kosten geheel of ten dele ten laste zullen zijn van de aanpalende eigenaars (artikel 13,2). Tot slot kan de aandacht nog even gericht worden op de artikelen 24 e.v. van de Wet van 10 april 1841 die buurtwegen betreffen die verschillende gemeenten aanbelangen. In dit geval kan de Koning, na advies van de gemeenteraden en van de Bestendige Deputatie van de betrokken provincie, deze weg tot buurtweg van groot verkeer verklaren en er een nummer aan toekennen dat hetzelfde zal zijn voor heel het tracé (artikel 24,1) (116). De Bestendige Deputatie zal te dien einde de gemeenten aanwijzen die moeten instaan voor het onderhoud en de daartoe vereiste uitgaven (artikel 24,5) (117). Het verklaren van een buurtweg tot een buurtweg van groot verkeer, is van belang voor de subsidiëring, wat betekent dat gemeenten er baat bij hebben een weg tot buurtweg van groot verkeer te laten verklaren.

(116) BURE, V., 1955, *Les Nouvelles, Lois Politiques et administratives*, IV, Tw. *Voirie et construction, urbanisme*, blz. 266, nr. 296.

(117) Rb. Luik, 29 maart 1954, *J.T.*, 1954, 329; *J. Liège*, 1953-54, 219.